

HYVINVOINTIPALVELUT

HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Hyvinvointitoimiala

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Vuoden 2023 toiminnallisissa tavoitteissa painottuivat toimialan oman palvelutuotannon kohteena olevat toiminnot ja vastuualueiden lakisääteiset tehtävät.

Toimialan vastuualueilla kirjastopalveluissa asetetuista tavoitteista arvattavasti jäätiin toimitilatilanteen vuoksi, mutta tehdyt kehittämistoimet saavutettavuuden edistämiseksi kasvattivat asiointimääriä. Kirjastopalvelujen tarpeeseen vastattiin mm. vuoden alussa avatulla asiointipisteellä, hakeutuvilla palveluilla sekä kirjastoautomaattien avulla. Toimialalla suurimmat kehittämistoimet koskettivat nuorisopalveluja, joissa kahden hankkeen myötä toimintaa suunnattiin entistä intensiivisemmin osaksi perusopetuksen arkea. Koulunuorisotyöntekijä aloitti toimintansa yläkoululla ja perusopetuksen yhteisöllisen opiskeluhoillon hankkeen myötä vahvistettiin kouluilla tehtävää hyvinvointityötä. Liikuntapalveluissa pilotoitiin ikääntyvien liikuntapalveluja osana Voimaa vanhuuteen - ohjelmaa, ja liikuntaolosuhteita kehitettiin suunnitelmallisesti. Lapsiperheille suunnattua nanny-palvelua toteutettiin järjestötoimijan kanssa. Matalan kynnyksen kasvatusavun vaikutuksista on viitteitä lasten, nuorten ja perheiden korjaavampien palvelujen tarpeen vähenemisessä.

Koko kuntaa koskevinä kehittämistoimina kunnan ulkoista ja sisäistä viestintää parannettiin. Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämisessä pureuduttiin esihenkilöiden vertaistuen vahvistamiseen. Loppuvuonna saatettiin loppuun laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta ja osallistuttiin aktiivisesti hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyön valmisteluun, joka lisääntyi huomattavasti aiemmasta. Edellisenä vuonna laaditun yhdistysohjelman ja kulttuurihyvinvointi- ja kulttuurikasvatussuunnitelman mukaista toimintaa jatkettiin. Esteettömyydessä toimia kohdennettiin kirjastopalvelujen saavutettavuuden edistämiseen. Osallisuutta vahvistettiin toteuttamalla useita avoimia kyselyjä ja erityisesti nuorille suunnattuja kuntalaiskeskusteluja palvelujen kehittämiseksi.

Talouden osalta hyvinvointitoimialan sitova toimintakate ulkoisten ja sisäisten kulujen ja tuottojen osalta oli 98,1 %. Ulkoisten kulujen osalta talousarviotaso alittui nettotuloksen jäädessä 80,7 %:iin. Henkilöstön palkkakulujen alitus (n. 95 000 euroa) liittyi sekä ostopalvelulla palkatun nannyn kuluihin, jotka olivat alun perin varattu palkkakuluihin, että osan kirjastohenkilöstön palkkaamatta jättämiseen kirjastotilojen supistuttua. Kesäkerhotoimintaa toteutettiin talousarviosta poiketen yhdistystoimijan kautta. Suurimmat kulujen alitukset kohdentuivat kuitenkin muihin toimintakuluihin, jotka sisältävät mm. sisäisiä ja ulkoisia vuokria, ja joissa toimitilatilanne on todennäköisesti muuttanut tilannetta. Myös toimialan toimintatuotot ylittyivät talousarviosta liki 90 000 eurolla, mikä paransi toimialan tulosta huomattavasti.

Talousarvioesitykseen sidottujen tavoitteiden toteuma

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Johdetaan kunnan monialaista hyvinvointityötä suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti	Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman päivittäminen TEA-viisari (kuntajohto)	1 krt / v Vähintään 68	Vuodenvaihteessa 2023/24 68
Vahvistetaan lapsiperheiden arkea helposti saatavalla tuella	Nanny-palvelun asiakastyytyväisyys	Vähintään 90 % asiakkaista suosittelisi palvelua	99 %
Harrastustakuulla turvataan jokaiselle lapselle maksuton harrastus	Harrastuskerhojen määrä	Toiminnassa vähintään joka koululla	Toteutui (kerhojen määrä 35)
Edistetään kunnan esteettömyyttä	Esteettömyyskartoitusten ja -korjausten investointimäärärahat	Vähintään 40 000 €	Toteuma 47 450 €
Avustusjärjestelmä on hyvinvointitavoitteiden suuntainen ja mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen ja yhteisöllistä palvelutuotantoa	Kohdeavustuksia myönnetään hyvinvointia edistäviin toimiin, yhteisöllisen kulttuurin synnyttämiseen ja kuntalaisten yhteisten toimintaan osallistumisen mahdollistamiseen	Vähintään 36 000 €	Toteuma 32 750 €
Vahvistetaan vuorovaikutteista dialogia toimialojen ja eri toimijoiden kesken	Seuraparlamentti kokoontuu yhdistysohjelman mukaisesti Kuntalaiskyselyjä ja -keskusteluja järjestetään	1-2 krt / v Vähintään 5 kpl	2 krt 5 kpl

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT
Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Kirjastopalveluiden tuotanto ja käyttö kasvoi. Tapahtumia ja käyttäjäkoulutuksia oli merkittävästi edellisvuotta enemmän. Kokonaislainaus ja erityisesti lasten kaunokirjallisuuden lainaus kasvoivat. Kasvanut käyttö liittyi palvelun saavutettavuuden ja näkyvyyden parantamiseen, johdonmukaiseen kokoelmatyöhön sekä hakeutuvaan, asiakaslähtöiseen toimintaan.

Kulttuuripalvelut jatkoi kulttuurihyvinvointisuunnitelman mukaisia käytännön palvelukokeiluja. Taiteen perusopetusta järjestettiin musiikissa 18 oppilaalle. Yhdistysten avustusjärjestelmässä siirryttiin kohdeavustuksiin. Yhdistysfoorumitoiminta jatkui yhdistysohjelman mukaisesti. Kumppanuussopimusmallia pilotoitiin nuorisotyössä ja kotiseututyössä. Mauno Koivisto -paikallismuseossa oli juhlavuoden näyttely ja muistolaatta paljastettiin yhdistysyhteistyönä.

Koko lukuvuoden jatkuneita Harrastamisen Suomen mallin kerhoja oli kouluilla yhteensä noin 35 kpl. Mallissa jokaiselle ruskolaiselle lapselle ja nuorelle mahdollistetaan maksuton harrastus koulupäivän yhteyteen. Harrastustarjottimen perustui oppilaiden kuulemiseen.

Talousarvioesitykseen sidottujen tavoitteiden toteuma

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Kirjastotoimen resursointi on riittävä.	Toimintakulut € / asukas	69,88	Toteuma (ei sisällä vyörytyksiä) 397222€: 61,80 €/as
	Aineistomääräraha € / asukas	9,15	Talousarvio 54 500€: 8,56€/as Toteuma 53836€: 8,48€/as
	Henkilötyövuodet / 1000 asukas	0,85	htv 0,79
Kirjastopalveluiden toiminnan painopisteet ovat tarkoituksenmukaisia.	Lainat / asukas	7-13,5	9,33
	Fyysiset käynnit / asukas	1,5-5	4,03
	Monipuoliset lukutaidot, tuntien määrä	Väh.12	13
Kulttuuria edistetään osana kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.	Pisteet kulttuurin TEA-viisarissa	Väh. 60	69
	Kulttuurihyvinvointipalveluiden tarve tunnistetaan ja niitä tarjotaan suunnitelman mukaan	Kyllä	Kyllä
Tarjotaan taidekasvatusta ja mahdollisuus suorittaa tutkinto taiteen perusopetuksessa.	Taidekasvatusta järjestetään suunnitelman mukaan	Kyllä	Kyllä
	Taiteen laajan oppimäärän perusopetukseen opiskelijoiden määrä	18-20	18
Kannustetaan elinikäiseen oppimiseen järjestämällä vapaan sivistystyön opetusta.	Toteutuneiden opetustuntien määrä	550-600	495
	Opetukseen osallistuneiden määrä	300-400	479

Tehtäväalue Liikunta- ja nuorisopalvelut
Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Liikuntapalveluissa järjestettiin toimintaa suunnitellusti ohjatun ryhmäliikunnan ja matalan kynnyksen liikuntatoiminnan osalta. Hankerahoituksella vahvistettiin erityisesti ikääntyneiden, erityisryhmien sekä varhaiskasvatus- ja kutsuntaikäisten liikkumista. Esimerkiksi kutsuntaikäisille tarjottiin maksuton liikuntaranneke ja aikuisväestölle eivastoitteellisia lajikokeiluja. Lisäksi jatkettiin liikuntaneuvonnan toimintamallin jalkauttamista terveystaloihin hyvin tuloksin ja pilotoitiin ikääntyneiden voima- ja tasapainoryhmiä osana Voimaa vanhuuteen -ohjelmaa. Liikuntaolosuhteiden kehittämisessä edettiin suunnitelmallisesti. Vuoden aikana jatkettiin mm. Päälistönmäen puiston kehittämistä, Ruskotalon yläsali remontoitiin ja Vahdon urheilukentän lenkkipolku kunnostettiin. Yleisten leikkipuistojen kuntoa parannettiin tehdyn turvallisuus selvityksen pohjalta. Kehittämiseen osallistettiin kuntalaisia keskustelutilaisuuksien ja avointen kyselyjen kautta. Leikkipuistojen kunnostusta suunniteltiin käytännössä osallistuvan budjetoinnin periaatteilla.

Nuorisopalveluissa kävijämäärät nuorisotaloilla pysyivät suurina. Lasten kesäkerho toteutettiin järjestötoimijan toteuttamana ja kesällä jalkautettiin nuorisotalotoimintaa kunnan eri osiin. Myös leirejä, retkiä ja tapahtumia saatiin toteutettua suunnitelmallisesti. Verkkopohjaista nuorisotalotoimintaa toteutettiin ja palveluissa hyödynnettiin myös muita sähköisiä kanavia. Nuorten osallisuutta kehitettiin yhdessä kirjaston demokratiahankkeen kanssa. Koulunuorisotyöntekijä aloitti yläkoululla syksyllä ja yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitettiin osana perusopetuksen hanketta. Koulujen kanssa tehtiin aktiivista yhteistyötä yksilökohtaisen työn lisäksi mm. 7-luokkalaisten ryhmätyksissä ja päihdekasvatustyössä. Etsivässä nuorisotyössä jalkauduttiin alueen toisen asteen oppilaitoksiin ja jatkettiin avointa etsivän nuorisotyön kahvilatoimintaa.

Talousarvioesitykseen sidottujen tavoitteiden toteuma

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Vahvistetaan terveyttä mahdollistamalla kuntalaisille hyvät liikuntaolosuhteet ja aktiivinen arki	Liikuntapaikkojen ylläpidon resurssit ovat riittävät Tarkastetut ja ylläpidetyt yleiset leikkipuistot	Vähintään 0,5 htv 11 kpl	Toteutunut Toteutunut
Tarjotaan liikuntapalveluja vähän liikkuville ja niille, joille ei ole tarjolla palveluja	Erytisryhmien ja ikääntyneiden liikuntaryhmien määrät Liikunnanohjausasiakkaiden määrä	Vähintään 7 säännöllistä ryhmää Vähintään 10 asiakasta vuodessa	7 ryhmää, lisäksi 2 pilottiryhmää Toteutunut
Turvataan paikallisten urheiluseurojen mahdollisuudet tarjota edullisia liikuntaharrastuksia.	Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan Liikuntaseurojen kanssa suunnitellaan toimintaa yhdessä	5 000 € -10 000 € 1-2 yhteistä suunnittelutapaamis ta vuodessa.	Toteutunut Toteutunut

Tarjotaan avoimia nuorisopalveluja nuorisotalolla ja verkossa	Toimintapäivien määrä / viikko Netari-työ	4 päivänä viikossa Kuukausittain	5 päivänä viikossa koulujen toiminta-aikana. Kesällä avointa jalkautuvaa toimintaa. Totetunut, lisäksi omat some-kanavat.
Järjestetään leirejä, retkiä ja tapahtumia nuorille	Tapahtumien määrä	Vähintään 10 vuodessa	Toteutunut
Tehdään tiivistä koulu yhteistyötä	Nuorisotyö paikalla koululla Ryhmäytykset Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaan osallistuminen	Kerran viikossa Kaikille 7. luokille Kuukausittain	Toteutunut, 1.10.alkaen päivittäin Maunun koulussa. Kirkonkylän koululla viikoittain. Toteutunut, toteutettu myös kohdennettua pienryhmätoimintaa. Toteutunut
Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria aikuisia	Etsivän nuorisotyön asiakkaat Nuorten aikuisten avoin toiminta	Vähintään 20 vuodessa Viikoittain	Kirjattuja asiakkaita 13, kirjaamattomia n. 10. Lisäksi toisen asteen oppilaitostyössä kohdattu nuoria noin kerran kuukaudessa. Avoin kahvilatoiminta n. 1 krt / vko.
Nuorten osallisuutta edistetään	Nuoret mukana suunnittelussa ja päätöksenteossa Nuorten järjestämien tapahtumien määrä Nuorisovaltuuston resurssointi	Vähintään 10 kokousta Vähintään 5 Vähintään 1 500 €	Toteutunut. Nuvan kokoukset. Sanasta ihmistä-hankkeen nuorten kuulemisillat. Nuorten osallistaminen hankintoihin ja perustoiminnan suunnitteluun. Ei toteutunut, 1-3 Toteutunut, 1 800€

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuma

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>Muutos ta</u>	<u>Tp 2023</u>	<u>tot-%</u>
Toimintatuotot	157 194,88	94 800	94 800	110 975,25	117,1 %
Toimintakulut,	-892 527,98	-1 003 014	-1 011 837	-816 212,95	80,7 %
josta palvelujen ostot	-243 440,00	-171 280	-171 280	-183 656,13	107,2 %
Toimintakate	-735 333,10	-908 214	-917 037	-705 237,70	76,9 %
<u>Sisäiset</u>					
Toimintatuotot	627,00			1 022,01	
Toimintakulut	-273 303,02	-377 018	-377 018	-565 010,50	149,9 %
Toimintakate	-272 676,02	-377 018	-377 018	-563 988,49	149,6 %
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>					
Toimintatuotot	157 821,88	94 800	94 800	111 997	118,1 %
Toimintakulut	-1 165 831,00	-1 380 032	-1 388 855	-1 381 223	99,5 %
Toimintakate (=sitova)	-1 008 009,12	-1 285 232	-1 294 055	-1 269 226,19	98,1 %
muut laskennalliset erät	-54 104,68	-68 644	-68 644		0,0 %
poistot	-89 008,41	-88 029	-88 029		0,0 %
 nettomenot per asukas	 178,83	 223,55	 224,92	 197,15	